

ปีงบประมาณ 2569

โครงการส่งเสริม การจัดการสุขภาพพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
กรมส่งเสริมการเกษตร

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
โครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

1. ความสอดคล้อง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

2. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) เป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและการเกษตรทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของการระบาดของศัตรูพืช ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่คุกคามความมั่นคงทางอาหารและสร้างความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ สถานการณ์ในประเทศไทยสะท้อนให้เห็นแนวโน้มการแพร่ระบาดของที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ปี 2568 มีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังมากกว่า 1.246 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.94 ของพื้นที่ปลูกทั่วประเทศ และพบการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าวมากกว่า 64,000 ไร่ หรือร้อยละ 5.82 ของพื้นที่ปลูกมะพร้าวทั่วประเทศ ซึ่งทั้งสองกรณีมีระดับการระบาดสูงกว่าปี 2567 (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2568) นอกจากนี้ยังปรากฏศัตรูพืชอุบัติใหม่เข้ามาคุกคามระบบการผลิตพืชของไทย เช่น หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด (Fall Armyworm: *Spodoptera frugiperda*) ที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกา ก่อนจะแพร่ระบาดเข้าสู่แอฟริกาในปี 2559 อินเดียในปี 2561 และพบการระบาดในประเทศไทยช่วงปลายปี 2561 (กรมวิชาการเกษตร, ม.ป.ป.) ปัจจุบันยังพบการระบาดในหลายพื้นที่มากกว่า 5,000 ไร่ (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2568) อีกทั้งโรคใบร่วงยางพาราชนิดใหม่ซึ่งเริ่มระบาดครั้งแรกที่เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ในปี 2559 และลุกลามไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ก่อนจะแพร่เข้าสู่ประเทศไทยในปี 2562 ปัจจุบันพบการระบาดมากกว่า 1.423 ล้านไร่ หรือร้อยละ 7.87 ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วประเทศ (การยางแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.) ในขณะเดียวกัน ศัตรูพืชประจำถิ่นหลายชนิดยังปรับตัวและพัฒนาให้สามารถอาศัยพืชอาหารที่หลากหลายมากขึ้น เช่น หนอนกระทู้หอมที่ระบาดกัดกินมันสำปะหลังในจังหวัดกาญจนบุรี สร้างความเสียหายมากกว่า 7,000 ไร่ ในปี 2567 (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2567) และการระบาดของแมลงหวี่ขาวในข้าวบริเวณพื้นที่นาชลประทานภาคกลาง (กรมการข้าว, 2567) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงการปรับตัวของศัตรูพืชภายใต้เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเอื้อต่อการขยายตัวและเพิ่มความถี่ในการระบาดมากขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การแพร่ระบาดของศัตรูพืชภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและท้าทายต่อการเกษตรของประเทศไทย กรมส่งเสริมการเกษตรจึงให้ความสำคัญกับ การติดตาม เฝ้าระวัง และพัฒนากลไกการจัดการสุขภาพพืชที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการ เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชเชิงรุก พัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืชทั้งในมิติของการจัดการศัตรูพืชและการจัดการดินปุ๋ย สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย รวมถึงการติดตาม ประเมิน และรองรับการเผชิญเหตุสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช เพื่อปกป้องผลผลิตทางการเกษตร และสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศอย่างยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์

3.1 พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสุขภาพพืชที่ถูกต้องและเหมาะสมภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถจัดการสุขภาพพืช (การจัดการศัตรูพืชและการจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย) อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพพื้นที่ และบริบทของเกษตรกร ด้วยวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.3 พัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านสุขภาพพืชในพื้นที่สำหรับเชื่อมโยงองค์ความรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและให้บริการด้านการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ยแก่เกษตรกร

4. เป้าหมายการดำเนินโครงการ

พื้นที่ทำการเกษตร (ด้านพืช) จำนวน 80 ไร่

เงื่อนไขการพิจารณาพื้นที่ร่วมโครงการ

4.1 บุคลากรพื้นที่ดำเนินงานกับโครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง โครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานและบริการมูลค่าสูง โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร และโครงการเชิงพื้นที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืชและมีปัญหาด้านศัตรูพืชและดินปุ๋ย ของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นลำดับแรก

4.2 หากไม่มีพื้นที่ตามข้อ 4.1 จึงพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่พบการระบาดของศัตรูพืช (เน้นพืชเศรษฐกิจหลัก) และมีการปฏิบัติด้านการจัดการด้านสุขภาพพืช (ป้องกัน ควบคุม ดูแล) อย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม

หมายเหตุ : การคัดเลือกพื้นที่ร่วมโครงการ ขอให้พิจารณาให้สอดคล้องกับการตอบตัวชี้วัดของโครงการเป็นสำคัญ

5. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ 13 อำเภอ จังหวัดสระบุรี

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

6.1 เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชเชิงรุก

6.2 พัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช

6.3 ติดตาม ประเมิน และรองรับการเผชิญเหตุสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช

โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชเชิงรุก

6.1.1 พัฒนาเกษตรกรผู้สำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (จังหวัดดำเนินการ)

1) สำนักงานเกษตรอำเภอรับสมัคร/คัดเลือก เกษตรกรเจ้าของแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช หรืออาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) แบบฟอร์มรับสมัครเกษตรกร ตาม QR code)

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด (กลุ่มอารักขาพืช) จัดอบรม หลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรผู้สำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช โดยจำนวนผู้เข้ารับการอบรมจะเท่ากับจำนวนแปลงติดตามของแต่ละจังหวัด ซึ่งเนื้อหาในการอบรมประกอบด้วย การวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้น การสุ่มสำรวจ การจำแนกศัตรูพืช/ศัตรูธรรมชาติ

การประเมินพื้นที่ระบาด การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย การรายงานข้อมูล และให้มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน – หลังอบรมพร้อมทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม (รายละเอียดตาม QR code)

ทั้งนี้ ขอให้รายงานผลสำเร็จของการดำเนินงาน ภายในวันที่ 30 ธันวาคม 2568 ทาง E-mail: doae.pmd2566@gmail.com

1. แบบฟอร์มรับสมัคร
2. ประเด็นทดสอบความรู้ก่อน - หลังอบรม
3. แบบประเมินความพึงพอใจ
4. แบบสรุปความพึงพอใจ
5. แบบรายงานผลการดำเนินงาน

งบประมาณ : เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการถ่ายทอดความรู้ เช่น ค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติ ค่าวิทยากร ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น

6.1.2 สํารวจติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชและการแจ้งเตือน

6.1.2.1 สนับสนุนการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในพื้นที่เสี่ยงที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ (อำเภอดำเนินการ 13 อำเภอ จำนวน 49 แปลง)

สนับสนุนการสำรวจและเก็บข้อมูลในแปลงปลูกพืชทุกสัปดาห์เพื่อติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชใน ศจช. พื้นที่เสี่ยงที่จะเกิดการระบาดของศัตรูพืช และแปลงในโครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง โดยในพื้นที่เสี่ยงควรกระจายและครอบคลุมพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด (กลุ่มอารักขาพืช) ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และเกษตรกรเจ้าของแปลง คัดเลือกพื้นที่ดำเนินการที่มีความเหมาะสมเป็นแปลงตัวแทนในการสำรวจ และดำเนินการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชพร้อมทั้งรายงานในระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ย <https://report-ppsf.doae.go.th/> โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) คัดเลือกพื้นที่ดำเนินการแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ต้องมาจาก 3 ส่วน คือ

1.1) แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชของ ศจช. โดยคัดเลือกจากแปลงของสมาชิก ศจช. ที่มีความพร้อมและสามารถเก็บข้อมูลศัตรูพืชได้ตลอดฤดูกาลผลิต ศจช. ละ 1 แปลง โดยเป็นแปลงที่ดำเนินการปลูกพืชหลักหรือพืชรองก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเพาะปลูกขณะนั้น

1.2) แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในพื้นที่เสี่ยง โดยคัดเลือกจากแปลงปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ 13 ชนิด (ข้าว มันสำปะหลัง มะพร้าว กาแฟ ทุเรียน ลำไย ข้าวโพด สับปะรด ปาล์มน้ำมัน มังคุด ยางพารา เงาะ และอ้อย) ก่อนเป็นลำดับแรก หากไม่มีหรือไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลต่าง ๆ จึงพิจารณาพืชเศรษฐกิจอื่นในพื้นที่เป็นลำดับถัดไป ซึ่งต้องเป็นแปลงที่ไม่ซ้ำกับแปลงติดตามฯ ของ ศจช. โดยให้แปลงติดตามฯ กระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยอาจใช้ Grid เป็นเครื่องมือกำหนดขอบเขต

เป้าหมายแปลงติดตามฯ และคู่มือการสำรวจ

1.3) แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในโครงการระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
จำนวนแปลงเป้าหมายตามที่กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยกำหนด (ตาม QR code) และให้
รายงานผลการคัดเลือกแปลง (รายงานทำเนียบแปลง) ภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2568 ทาง E-mail:
arrakkha2567@gmail.com

2) กำหนดขนาดพื้นที่สำรวจและดำเนินการสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืชทุกสัปดาห์
โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบร่วมกับเกษตรกรเจ้าของแปลงฯ หรือสมาชิก ศจช. หรือ อกม. หรือหมอพืชชุมชนตามวิธี
ที่ระบุในคู่มือและแบบสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ตาม QR code)

3) จัดทำป้ายประจำแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช กรณีแปลงฯ ที่จัดตั้งใหม่ หรือ
ป้ายแปลงเดิมชำรุด (ขนาด 1.0 เมตร x 0.8 เมตร) ตามตัวอย่าง โดยบนป้ายแปลงระบุชื่อเจ้าของแปลง ที่ตั้งแปลง
ชนิดพืช พื้นที่ปลูก ชนิดศัตรูพืชที่พบ พร้อม QR code สำหรับใส่ข้อมูลแนวทางการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบใน
แปลงขณะนั้น สำหรับแปลงที่มีป้ายแปลงฯ แล้วสามารถใช้อันเดิมได้ (เพิ่ม QR code สำหรับใส่ข้อมูลแนวทางการ
ป้องกันกำจัดฯ ถ้าสามารถทำได้) พร้อมทั้งจัดเตรียมธงสีแดง สีเหลือง และสีเขียว สัญลักษณ์สำหรับแจ้งสถานการณ์
ศัตรูพืช (สีแดง หมายถึง พบการระบาด, สีเหลือง หมายถึง เฝ้าระวัง และสีเขียว หมายถึง สถานการณ์ปกติ)

ตัวอย่างป้าย

แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
เจ้าของแปลง.....
ที่ตั้งแปลง.....
ชนิดพืช..... พื้นที่ไร่.....งาน
ศัตรูพืชที่พบ.....

แนวทางการป้องกันกำจัด

แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในพื้นที่เสี่ยง
เจ้าของแปลง.....
ที่ตั้งแปลง.....
ชนิดพืช..... พื้นที่ไร่.....งาน
ศัตรูพืชที่พบ.....

แนวทางการป้องกันกำจัด

แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช
ในโครงการระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
เจ้าของแปลง.....
ที่ตั้งแปลง.....
ชนิดพืช..... พื้นที่ไร่.....งาน
ศัตรูพืชที่พบ.....

แนวทางการป้องกันกำจัด

4) แจ้งเตือนสถานการณ์การระบาดของให้ชุมชนทราบตลอดสัปดาห์ โดยใช้สัญลักษณ์ธงที่บอกความหมาย ดังนี้

- สีเขียว หมายถึง เหตุการณ์ปกติ ไม่พบการระบาดของศัตรูพืช
- สีเหลือง หมายถึง เริ่มพบการระบาดของศัตรูพืช หรือพบศัตรูพืชปริมาณน้อย
- สีแดง หมายถึง พบการระบาดของศัตรูพืชในระดับที่รุนแรง หรือพบศัตรูพืช

ปริมาณมาก

5) จัดทำคำแนะนำการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่สำรวจพบและศัตรูพืชที่คาดว่าจะมีแนวโน้มพบการระบาดใส่ใน QR code

6) เมื่อทำการสำรวจเสร็จสิ้นในแต่ละสัปดาห์ ต้องนำข้อมูลที่สำรวจได้มาวิเคราะห์สถานการณ์การระบาดเพื่อแจ้งเตือนภัยในพื้นที่ พร้อมรายงานข้อมูลออนไลน์ผ่านระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ย (<https://report-ppsf.doe.go.th>) ในระบบติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชรายแปลง งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการสำรวจ ป้ายประจำแปลง ธงสัญลักษณ์อุปกรณ์การสำรวจ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

6.1.2.2 สำรวจศัตรูพืชและข้อมูลสภาพแวดล้อมในแปลงเพื่อการพัฒนาแอปพลิเคชัน DOAE PEST FORECAST (อำเภอแกลงคอยดำเนินการ)

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอกำหนดเป้าหมาย ตามตารางที่ 1 ดำเนินการ

1.1) ตรวจสอบความพร้อมของแปลงปลูกพืชที่จะดำเนินการ หากไม่สามารถดำเนินการที่แปลงเดิมในโครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ ประจำปี 2567 ได้ ให้คัดเลือกแปลงใหม่แต่ให้ดำเนินการในพื้นที่เดิม ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์วัดสภาพอากาศแล้วนำไปติดตั้งประจำแปลง

1.2) สำนักงานเกษตรอำเภอรายงานข้อมูลทำเนียบแปลง โดยระบุเกษตรกรเจ้าของแปลง และผู้รับผิดชอบหลัก (จังหวัด/ศูนย์) และผู้รับผิดชอบในพื้นที่ (ศูนย์/อำเภอ) ที่ตั้งแปลง และพิกัดตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 1 และตารางที่ 2

1.3) สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการสำรวจ เก็บข้อมูล รายงานและตรวจสอบข้อมูลการระบาดของศัตรูพืช ของพืชเศรษฐกิจสำคัญ 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน มะพร้าวทุเรียน มังคุด และพืชผักทุกชนิด ดังนี้

1.3.1) สำรวจแปลงปลูกพืชอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จนกว่าจะเก็บเกี่ยว โดยวิธีการเดินสุ่มสำรวจ กรณีไม้ผล ไม้ยืนต้นให้สำรวจ 10 ต้น ต้นละ 10 จุด กรณีข้าว พืชไร่ พืชผัก สำรวจ 10 จุดจุดละ 10 ต้น รูปแบบการเดินสำรวจในแปลงมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ ควรมีการกระจายที่สม่ำเสมอครอบคลุมทั้งแปลง การสำรวจแปลงยิ่งจำนวนจุดสำรวจมาก ความแม่นยำก็ยิ่งมีมากขึ้นด้วย ไม่จำเป็นต้องซ้ำจุดสำรวจเดิมในแต่ละ

สัปดาห์ โดยการสุ่มสำรวจจะต้องสังเกตอาการผิดปกติจากทุกส่วนของพืช โดยเริ่มจากส่วนยอด กิ่ง ก้าน ก้านใบ ใบอ่อน ใบแก่ ลำต้น ส่วนโคน ส่วนรากหรือลักษณะของดินบริเวณราก และส่วนผล หรือผลผลิต รวมถึงดอก ช่อดอก

1.3.2) เก็บข้อมูลการสำรวจพบศัตรูพืชด้วยภาพและรายงานผ่านแอปพลิเคชัน DOAE PEST FORECAST โดยการถ่ายภาพให้ใช้กล้องโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เน้นลักษณะอาการที่มีความโดดเด่นหรือสังเกตเห็นได้ชัดเจน ภาพถ่ายที่ส่งรายงานต้องไม่พร่ามัว คำแนะนำเพิ่มเติม คือ สามารถใช้เครื่องมือ เช่น เลนส์มาโครสำหรับโทรศัพท์มือถือ หรือการใช้สวิงโอบแมลงแล้วนำมาถ่ายภาพแมลงที่พบ หรือถ่ายภาพแมลงจากก้านดัก หรือถ่ายภาพโรคพืชโดยใช้วัสดุสีขาวหรือสีดำเป็นพื้นหลังเพื่อให้ภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ที่สำคัญ คือ การถ่ายภาพ ต้องตั้งกล้องให้เปิดการแสดงผลตำแหน่งพิกัด หรือระบุพิกัด GPS และรายงานผ่านแอปพลิเคชัน DOAE PEST FORECAST ภายใน 24 ชั่วโมง หลังจากถ่ายภาพ กองส่งเสริมการอารักขาพืช และจัดการดินปุ๋ยจะชี้แจงรายละเอียดการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันและวิธีการใช้งานแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรผ่านระบบออนไลน์ และสามารถศึกษาได้จากเอกสารคู่มือและสื่อเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันออนไลน์

1.3.3) เก็บข้อมูลสภาพอากาศจาก Weather Station ที่ติดตั้งไว้ในแปลงเกษตรกร ซึ่งต้องเป็นแปลงเดียวกับแปลงเป้าหมายที่ดำเนินการสำรวจศัตรูพืช โดยดำเนินการเป็นประจำทุกสัปดาห์ (ควรเก็บข้อมูลและรายงานพร้อมกับรายงานข้อมูลศัตรูพืช) โดยวิธีดำเนินงานให้ดาวน์โหลดข้อมูลสภาพอากาศประจำสัปดาห์ผ่าน QR code สัญญาณที่ตรวจสอบได้จากอุปกรณ์ และรายงานโดยการนำเข้าข้อมูลผ่าน LineOA (DOAE Assistant) ช่อง อัฟโหลดข้อมูลสภาพอากาศ โดยผู้ใช้งานสามารถเพิ่มเพื่อน โดยการค้นหาไอดี (ID) @167jkyia (หากเปิด LineOA ผ่านคอมพิวเตอร์ ให้เข้าผ่านลิงค์ lineoa.doeapestforecast.com กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยจะชี้แจงวิธีการใช้งานแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร ผ่านระบบออนไลน์ และสามารถศึกษาได้จาก เอกสารและสื่อเรียนรู้ออนไลน์

งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการสำรวจ อุปกรณ์การสำรวจ ค่าจ้างเหมาผู้สำรวจ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

6.1.3 ประเมินความหนาแน่นและการจัดการเพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของศัตรูพืช (อำเภอดำเนินการ 13 อำเภอ)

6.1.3.1 สุ่มสำรวจเพื่อประเมินความหนาแน่นของพื้นที่ระบาดของศัตรูพืชระดับพื้นที่ (ด้วยวิธีเร่งด่วน RRA) ดำเนินการโดย

1) คัดเลือกชนิดพืชเศรษฐกิจหลักของอำเภอ 1 ชนิด ที่มีพบการระบาดของศัตรูพืช (เลือกสำรวจ 2 ชนิดกรณีระยะเวลาเพาะปลูกไม่ครบ 10 เดือน) และระบุชนิดศัตรูพืชที่สำคัญของพืชเศรษฐกิจนั้น (ศัตรูหลัก) อย่างน้อย 3 ลำดับ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกและให้ข้อมูล (ดำเนินการทุกอำเภอ)

ทั้งนี้ ขอให้รายงานชนิดพืชและศัตรูหลักของพืชที่คัดเลือก ให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2568 (แบบรายงานที่ 1 การคัดเลือกชนิดพืชและศัตรูหลัก ตาม QR code ท้ายกิจกรรม)

2) สำรวจความหนาแน่นของศัตรูหลักของพืช ตามข้อ 1) โดยใช้หลักสถิติ คำนวณตามตารางการคำนวณความหนาแน่นหรือร้อยละของการระบาด เพื่อหาพื้นที่ระบาดทั้งหมดของอำเภอ อำเภอละ 10 ครั้ง (เดือนละ 1 ครั้ง) และรายงานความหนาแน่นของศัตรูพืชหลักของพืชเศรษฐกิจและพื้นที่ระบาดของทั้งอำเภอ ทุกวันที่ 23 ของทุกเดือน เริ่มครั้งที่ 1 ในวันที่ 23 ธันวาคม 2568 ตามแบบรายงานที่ 2 ใน QR code ทุกเดือน ทาง E-mail: arrakkha2567@gmail.com

3) จัดทำกราฟเส้นแสดงแนวโน้มของสถานการณ์ศัตรูพืชที่สำคัญ (ศัตรูหลัก) 3 ชนิด (กราฟแสดงความหนาแน่นของพื้นที่ระบาดของศัตรูพืชที่คำนวณจากร้อยละของพื้นที่ระบาดที่พบในพื้นที่ปลูกในแต่ละ

เดือน) ตลอดระยะเวลา 10 เดือน หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อจัดทำเป็นสถิติช่วงเวลาที่เกิดการระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญในพื้นที่ในแต่ละปี เพื่อพิจารณาแนวโน้มหรือโอกาสเกิดการระบาดในช่วงเวลาเดียวกันของปีถัดไป นำสู่การวางแผนบริหารจัดการศัตรูพืช เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของศัตรูพืช

4) รายงานผลการบริหารจัดการศัตรูพืช เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพืชเศรษฐกิจสำคัญในพื้นที่

รายละเอียดกิจกรรมประเมินความหนาแน่นตาม QR code ทำกิจกรรม

งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น

รายละเอียดการประเมินความหนาแน่นของศัตรูพืช และ แบบรายงาน

6.1.4 ตรวจประเมินแปลงส่งเสริมมันสำปะหลังพันธุ์ดี (ธนาคารท่อนพันธุ์ชุมชน) (จังหวัดดำเนินการ)

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอที่ดำเนินโครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตสินค้าเกษตร (ปลูกปี 2568) และ โครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง (ปลูกปี 2569) ตรวจประเมินแปลงมันสำปะหลังพันธุ์พันธุ์ทนทานโรคใบด่างที่ปลูกปี 2568 และ ตรวจประเมินแปลงมันสำปะหลังพันธุ์ทนทานโรคใบด่างที่ปลูกปี 2569 ดำเนินการ ดังนี้

1.1) แต่งตั้งคณะทำงานตรวจประเมินแปลงพันธุ์มันสำปะหลัง
1.2) มันสำปะหลังในโครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตสินค้าเกษตร (จำนวนจังหวัดละ 20 ไร่) ดำเนินการ ดังนี้

1.2.1) คณะทำงานฯ ตรวจประเมินแปลงมันสำปะหลังก่อนเก็บเกี่ยวด้วยสายตา ทั้ง 20 ไร่

1.2.2) แปลงที่ผ่านการตรวจประเมินด้วยสายตาตามข้อ 1.2.1) สุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อคัดกรองโดยการตรวจวิเคราะห์หาเชื้อสาเหตุโรคใบด่างมันสำปะหลังจากห้องปฏิบัติการ โดยสุ่มเก็บตัวอย่างจำนวน 5 ไร่ๆละ 5 ตัวอย่าง รวม 25 ตัวอย่าง/จังหวัด

1.2.3) ส่งตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์หาเชื้อสาเหตุโรคใบด่างมันสำปะหลังโดยห้องปฏิบัติการทางพืชถึงหน่วยรับตรวจ(จะแจ้งที่อยู่ให้ทราบภายหลัง)

1.2.4) หน่วยรับตรวจแจ้งผลการตรวจ

1.2.5) ดำเนินการต่อตามโครงการฯ ทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตสินค้าเกษตร

1.3 มั่นสำปะหลังในโครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง (จำนวนจังหวัดละ 25 ไร่)
ดำเนินการ ดังนี้

1.3.1) คณะทำงานฯ ตรวจสอบประเมินแปลงมั่นสำปะหลังช่วงอายุ 2 – 4 เดือน
ด้วยสายตาทั้ง 25 ไร่

1.3.2) แปลงที่ผ่านการตรวจสอบประเมินด้วยสายตาตามข้อ 1.3.1) ดำเนินการต่อ
ตามโครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง

2) กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยจัดจ้างตรวจวิเคราะห์หาเชื้อสาเหตุ
โรคใบด่างมั่นสำปะหลังทางห้องปฏิบัติการ

งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายในการตรวจวิเคราะห์หาเชื้อสาเหตุโรคใบด่างมั่นสำปะหลัง
ทางห้องปฏิบัติการ ค่าใช้จ่ายในการนำส่งตรวจวิเคราะห์หาเชื้อสาเหตุโรคใบด่างมั่นสำปะหลัง (ค่าส่งพัสดุ)
ค่าใช้จ่ายสำหรับคณะทำงานตรวจสอบประเมินแปลงฯ (ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าพาหนะ) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับการดำเนินงาน

6.1.5 ควบคุม ป้องกัน และเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช (จังหวัด ดำเนินการ)

สนับสนุนการควบคุม ป้องกัน และเตรียมความพร้อมรับมือการระบาดของศัตรูพืช ผลิตปัจจัย
ควบคุมศัตรูพืช ได้แก่ หัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช จุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (พร้อมใช้) เชื้อไวรัสเอ็นพีวี
เชื้อแบคทีเรียปฏิชีวนะ แตนเบียนควบคุมศัตรูมะพร้าว แมลงศัตรูธรรมชาติต่าง ๆ สารสกัดธรรมชาติ และแมลงวันผลไม้
เป็นหมัน สนับสนุนให้พื้นที่ที่พบการระบาดของศัตรูพืชและ/หรือเคยมีประวัติเกิดศัตรูพืชระบาดรุนแรง ยังคง
มีความจำเป็นต้องให้การดูแล ควบคุมศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรเทาความเสียหายต่อผลผลิต และไม่กลายเป็น
แหล่งแพร่กระจายของศัตรูพืชไปยังพื้นที่ข้างเคียง รวมถึงสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการเกษตร
ต่าง ๆ ตามที่ระบุในพื้นที่เป้าหมายดำเนินโครงการ ดำเนินการโดย

6.1.5.1 ผลิตชีวภัณฑ์ชนิดพร้อมใช้ สนับสนุนลงพื้นที่เสี่ยง พื้นที่ระบาดและการให้บริการ เกษตรกร

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (กอป.) ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร
ด้านอารักขาพืช (ศทอ.) สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอที่มีศักยภาพ **ผลิตชีวภัณฑ์ชนิดพร้อมใช้**
สนับสนุนลงพื้นที่เสี่ยง พื้นที่ตามเป้าหมาย และการให้บริการเกษตรกรทั่วไป (ตามความเหมาะสม) ได้แก่

1) ผลิตขยายเชื้อไวรัสเอ็นพีวีควบคุมศัตรูพืช
2) ผลิตขยายเชื้อแบคทีเรียปฏิชีวนะควบคุมศัตรูพืช
3) ผลิตขยายเชื้อราควบคุมศัตรูพืชและเตรียมการเผชิญเหตุภัยพิบัติธรรมชาติ
และศัตรูพืชระบาดชนิดพร้อมใช้ โดยต้องผลิตชีวภัณฑ์ชนิดพร้อมใช้เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่เป้าหมายไม่น้อยกว่า
2 ครั้ง ในแต่ละพื้นที่

4) ผลิตแมลงศัตรูธรรมชาติ ชนิดตัวห้ำ โดยต้องผลิตขยายเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่
เป้าหมายไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ในแต่ละพื้นที่

5) ผลิตแมลงศัตรูธรรมชาติ ชนิดตัวเบียน โดยต้องผลิตขยายเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่
เป้าหมายไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง ในแต่ละพื้นที่

6) ผลิตขยายแตนเบียนศัตรูมะพร้าว โดยต้องผลิตขยายเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่
เป้าหมายไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง ในแต่ละพื้นที่

7) ผลิตขยายแมลงหางหนีบควบคุมศัตรูมะพร้าว โดยต้องผลิตขยายเพื่อนำไปใช้ใน พื้นที่เป้าหมายไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง ในแต่ละพื้นที่

8) ผลิตสารสกัดธรรมชาติควบคุมศัตรูพืช

ทั้งนี้ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชและ สำนักงานเกษตรจังหวัด **ต้องวางแผนร่วมกัน**ด้วยการวิเคราะห์การภาวะการผลิตพืชในพื้นที่ การระบอบตาม หลักสถิติ หรือสถานการณ์ที่ผ่านมา เพื่อการวางแผนป้องกันการระบาดของศัตรูพืชเชิงรุก เน้นวางแผนการผลิต ขยายเพื่อนำไปใช้ป้องกันก่อนเกิดการระบาดของศัตรูพืชสำคัญ และเมื่อมีการดำเนินงานแล้ว ให้รายงานผลการ ผลิตและสนับสนุน ผ่านระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (<https://report-pps.f.doae.go.th/site/module>) --> ระบบรายงานการผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง (ทุกครั้งที่ได้รับการสนับสนุนหรือจัดส่ง) ตลอดปีงบประมาณ โดยมีสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการ เกษตร ติดตาม กำกับดูแลการวางแผนการดำเนินงาน ผลการผลิตขยายและการนำไปใช้ในพื้นที่ร่วมกับกอง ส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดซื้อ-จัดหา-จัดจ้าง-บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน เพื่อการผลิตขยายชีวภัณฑ์และปัจจัยควบคุมศัตรูพืชชนิดต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการจัดส่งไปยังพื้นที่ เป้าหมาย ค่าบรรจุกล่องหรือหีบห่อและค่าจัดส่งไปยังพื้นที่เป้าหมาย (ค่าระวางขนส่ง) ค่าใช้จ่ายในการติดตามการ ปฏิบัติงานในพื้นที่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุสำหรับการจัดทำรายงาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

6.2 พัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช

6.2.1 สนับสนุนการขับเคลื่อนศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) สู่ Service Provider ดินปุ๋ยชุมชน ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้

6.2.1.1 ขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

1) ประเมินศักยภาพของ ศดปช. (อำเภอดำเนินการ)

สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันประเมินศักยภาพของ ศดปช. โดยใช้แบบประเมินการพัฒนาศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้องของผลการประเมิน จัดทำทำเนียบศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนของจังหวัด โดยระบุการให้บริการ ผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมที่ ศดปช. ให้บริการกับสมาชิกและชุมชน พร้อมทั้ง ร่วมกันวางแผนพัฒนา ศดปช. เพื่อเตรียมความพร้อมพัฒนา ศดปช. ให้เป็นศูนย์บริการด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยในชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง หรือพัฒนาสู่การเป็น Service Provider ในอนาคต ทั้งนี้ ขอให้ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์จัดการ ดินปุ๋ยชุมชน รวมถึงกิจกรรม และการให้บริการของศูนย์ให้ชุมชน และบุคคลทั่วไปทราบ ผ่านช่องทางต่างๆ ทาง online และ offline

2) จัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการประเมิน (อำเภอดำเนินการ)

คัดเลือกสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ระดับอำเภอ ไม่น้อยกว่า 10 ราย เข้าร่วมกิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 ครั้ง เพื่อขยายผลการให้บริการของ ศดปช. ผ่านการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ย โดยร่วมกันคิดวิเคราะห์ จัดทำแนวทางการพัฒนา และคัดเลือกหัวข้อ/ประเด็นการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามผลการประเมินศักยภาพ ของ ศดปช. และความต้องการของสมาชิก โดยเน้นการแก้ไขปัญหา ความท้าทายของ ศดปช. การจัดการดิน การใช้ปุ๋ย การให้บริการด้านดินปุ๋ยของ ศดปช. เช่น ศดปช. ระดับ B และระดับ C ตั้งเป้าหมายพัฒนาสู่ระดับ A อาจเรียนรู้เกี่ยวกับการให้คำแนะนำการเก็บตัวอย่างดิน การแปลผลตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตปุ๋ยหมักไม่กลับกอง สนับสนุนให้กลุ่มสร้างแปลงเรียนรู้การอนุรักษ์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดการธาตุอาหารในพืช เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการดินและปุ๋ยที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและบริบทพื้นที่ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มและการให้บริการ การประชาสัมพันธ์กลุ่มโดยใช้เทคโนโลยี การถ่ายทอดความรู้สู่สาธารณะ และการให้บริการด้านดินและปุ๋ยอย่างครบวงจร เป็นต้น เพื่อให้สมาชิก ศคปช. สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม พัฒนาการให้บริการ และพัฒนาชุมชนในด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มและพื้นที่

ทั้งนี้ สมาชิก ศคปช. ที่เข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องทำการประเมินความรู้ก่อนและหลังการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pre-Test, Post-Test) และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานแล้วขอให้สรุปและรายงานการขยายผลฯ ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรีทราบ โดยส่งในรูปแบบไฟล์ทาง E-mail: arrakkha2567@gmail.com ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดกระบวนการเรียนรู้หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น ค่าอาหาร ค่าอาหารว่าง และเครื่องดื่ม ค่าวิทยากร ค่าวัสดุอุปกรณ์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น

6.2.1.2 สนับสนุนการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการ ดังนี้

1) สนับสนุนชุด soil test kit เพื่อบริการตรวจวิเคราะห์ดินในแปลงเรียนรู้และพืชมูลค่าสูง (จังหวัดดำเนินการ)

สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดหาชุดตรวจวิเคราะห์ดิน จังหวัดละ 1 ชุด เพื่อสนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดินให้กับแปลงเรียนรู้ด้านการจัดการดินปุ๋ยเฉพาะด้าน ของ ศคปช. พืชมูลค่าสูง พะเยาโมเดล แม่ฮ่องสอนโมเดล ยะลาโมเดล และเกษตรกรสมาชิก ศคปช. (ที่ไม่เคยตรวจวิเคราะห์ดินภายในเวลา 2 ปีย้อนหลัง) ทั้งนี้ ให้จังหวัดพิจารณาตรวจวิเคราะห์ดินและให้คำแนะนำการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ให้กับแปลงเรียนรู้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานและบริการมูลค่าสูง อย่างน้อยจังหวัดละ 1 address เป็นลำดับแรก

2) สนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้ด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเฉพาะด้าน (อำเภอดำเนินการ)

สนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้ โดยคัดเลือกแปลงเรียนรู้อำเภอละ 1 แปลง (ยกเว้นอำเภอที่ดำเนินจัดทำแปลงทดสอบการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยสำหรับยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง (พีชignite) จำนวน 12 อำเภอ)

2.1) สำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกเกษตรกรสมาชิกของ ศคปช. ที่สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรในชุมชน เพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต หรือแปลงเรียนรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ยตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ หรือกำหนดประเด็นร่วมกันจากการแสดงความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการดินและใช้ปุ๋ยในพื้นที่ด้วยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ปฏิทินการเพาะปลูกพืช Smart A4 จำนวน 1 แปลง ขนาดพื้นที่ตามความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้และขยายผลในประเด็นดังกล่าว ขอให้พิจารณาเลือกเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับชนิดพืชและสภาพปัญหาดิน เช่น ข้าว (วิเคราะห์ดิน ปรับค่า pH ดิน ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ จัดการฟาง/ไถกลบตอซัง) อ้อย (วิเคราะห์ดิน ปรับค่า pH ดิน ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ เตรียมแปลงปลูก ไถระเบิดดินดาน) ไม้ผล (วิเคราะห์ดิน-ใบพืช ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยผสมผสาน ใช้ปุ๋ยชีวภาพ เช่น ปุ๋ยละลาย

ฟอสเฟต ไมคอร์ไรซา) มันสำปะหลัง (วิเคราะห์ดิน ปรับค่า pH ดินตามสภาพปัญหา ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ ไถระเบิดดินดาน ให้ปุ๋ยพร้อมระบบน้ำ) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (วิเคราะห์ดิน ปรับค่า pH ดินตามสภาพปัญหา วางแผนเพาะปลูกตามข้อมูลพยากรณ์อากาศ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์) พืชผัก (วิเคราะห์ดิน ปรับค่า pH ตามสภาพปัญหา ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยผสมผสาน ผลิตและใช้ແໜແດງ) เน้นการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพตามหลัก 4 ถูก (ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา ถูกวิธี) โดยต้องมีการเก็บข้อมูล เปรียบเทียบแปลงเรียนรู้ กับแปลงเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยตามวิธีการเดิมของเกษตรกร เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ของต้นทุนการผลิตและผลผลิต รวมถึงความแตกต่างในด้านอื่น ๆ เช่น การเจริญเติบโต ความแข็งแรง ความทนทานต่อโรคและแมลงของต้นพืช ต้นทุนการใช้ปุ๋ยและการใช้สารเคมี โดยทั้ง 2 แปลง ต้องมีการปฏิบัติ แบบเดียวกัน ยกเว้นเรื่องการใช้ปุ๋ยที่แตกต่างกัน (สูตรปุ๋ยและจำนวนครั้งในการใส่ให้เป็นไปตามคำแนะนำ) โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

2.2) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับเกษตรกรเจ้าของแปลงเรียนรู้ จัดเก็บข้อมูลตามแบบเก็บข้อมูลแปลงเรียนรู้ ใน QR Code

2.3) สำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ เพื่อแสดงรายละเอียดของ การจัดทำแปลง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้กับเกษตรกรสมาชิก ศคช. และเกษตรกรในชุมชน ได้ทราบ ขอให้ใช้ข้อความแบบเดียวกันตามตัวอย่างป้ายแปลงเรียนรู้ใน QR Code เพื่อประโยชน์ในการขยายผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4) สำนักงานเกษตรอำเภอ สนับสนุนค่าใช้จ่ายหรือจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นในการจัดทำแปลงเรียนรู้ตามความต้องการของศูนย์ที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุ ปรับปรุงดิน ชุดตรวจสอบ N P K และ pH ในดินแบบรวดเร็ว แม่ปุ๋ย ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ วัสดุอุปกรณ์ทำปุ๋ย อินทรีย์/ชีวภาพ วัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายແໜແດງ เป็นต้น

2.5) สรุปผลการจัดทำแปลงเรียนรู้ รวมทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการ ดำเนินงานและความสำเร็จของแปลงเรียนรู้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทาง online และ offline และรายงานผล ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ โดยส่งในรูปแบบไฟล์ทาง E-mail: arrakkha2567@gmail.com ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ และจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นสำหรับสนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้ เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุปรับปรุงดิน ชุดตรวจสอบ N P K และ pH ในดินแบบรวดเร็ว แม่ปุ๋ย ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ วัสดุอุปกรณ์ทำปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ วัสดุอุปกรณ์สำหรับ ผลิตขยายແໜແດງ เป็นต้น ค่าวัสดุทางการเกษตร ค่าจ้างเหมาจัดทำแปลงและเก็บข้อมูล ค่าป้ายแปลงเรียนรู้ และ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม แบบฟอร์ม/เอกสาร (แบบฟอร์มแปลงเรียนรู้ด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเฉพาะด้าน ปี 2569) ตาม QR code

แบบฟอร์มรายงานด้านดินปุ๋ย ปี 2569

งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ และจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นสำหรับสนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้ เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุปรับปรุงดิน ชุดตรวจสอบ N P K และ pH ในดินแบบรวดเร็ว แม่ปุ๋ย ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ วัสดุอุปกรณ์ทำปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ วัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตขยายແພ່ແຕ່ງ เป็นต้น ค่าวัสดุทางการเกษตร ค่าจ้างเหมาจัดทำแปลงและเก็บข้อมูล ค่าป้ายแปลงเรียนรู้ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

6.2.2 สร้างความเข้มแข็งการดำเนินงานคลินิกพืช

6.2.2.1 เพิ่มสมรรถนะของหมอฟืชชุมชน

ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ สนับสนุนให้หมอฟืชชุมชน (ที่มีรายชื่อตามทำเนียบหมอฟืชชุมชน) ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับงานคลินิกพืช ด้วยการ**เพิ่มสมรรถนะให้กับหมอฟืชชุมชน** และ**สร้างการรับรู้สู่สาธารณะ**ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานคลินิกพืชมีความเข้มแข็งและเกิดประโยชน์เป็นที่ประจักษ์และยอมรับในสังคมเกษตร ดังนี้

1) เพิ่มสมรรถนะให้กับหมอฟืชชุมชน

เพื่อขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของหมอฟืชชุมชนด้วยการเสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ให้กับหมอฟืชชุมชนครอบคลุมทั้งด้าน ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) รวมถึงทัศนคติหรือคุณลักษณะทางพฤติกรรม (Attributes) ให้เป็นไปในเชิงบวกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการให้บริการด้านการอารักขาพืชแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมสำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะของหมอฟืชชุมชน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเป็นกิจกรรมใหม่ หรือบูรณาการกับกิจกรรมตามระบบส่งเสริมการเกษตร Training and Visit system (T&V system) ที่ต้องดำเนินการอยู่แล้ว ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

- 1.1) การส่งมอบความรู้ใหม่ให้เกษตรกรด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง
- 1.2) จัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างหมอฟืชชุมชนไปจนถึงเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ระดับอำเภอ/จังหวัด
- 1.3) เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอเป็นพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานให้กับหมอฟืชชุมชน
- 1.4) จัดทำหรือจัดหาสื่อวิชาการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหมอฟืชและหมอฟืชชุมชน
- 1.5) ในกรณีที่พิจารณาแล้วว่าหมอฟืชชุมชนรายใดมีสมรรถนะสูง ให้พัฒนาหมอฟืชชุมชนรายนั้น ๆ เป็นวิทยากร/พี่เลี้ยง ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่นหรือกลุ่มเกษตรกรอื่นต่อไป ทั้งนี้ กลุ่มส่งเสริมการวินิจฉัยศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย จะนำผลการประเมินศักยภาพของหมอฟืชชุมชนที่ผ่านมาร่วมกับการติดตามการดำเนินงาน และสะท้อนผลดังกล่าวให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทราบเพื่อนำไปใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนา โดยจะแจ้งรายละเอียดการดำเนินงานและแบบประเมินให้ทราบต่อไป

2) สร้างการรับรู้สู่สาธารณะ

เป็นการให้เกษตรกรและสาธารณชนทั่วไปรับรู้เกี่ยวกับการมีอยู่ของหมอพืชชุมชน ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการดังนี้

2.1) สร้างบทบาทเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหมอพืชชุมชนกับเจ้าหน้าที่อารักขาพืชของสำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัดให้เกิดขึ้นจริง เช่น รับแจ้ง ส่งต่อปัญหาที่ซับซ้อน ประสานงานหรือติดตามปัญหาศัตรูพืชในพื้นที่เพื่อการเข้าถึงการบริการคลินิกพืชที่สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุม เป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ ในการให้บริการคลินิกพืชระดับจังหวัด/อำเภอ งานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ หรือจังหวัดเคลื่อนที่ และสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสม กิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ฯลฯ

2.2) จัดกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย ถ่ายทอดความรู้และบริการคลินิกพืช เช่น

- กำหนดวันให้บริการคลินิกพืชระดับอำเภอ/จังหวัด ร่วมกันระหว่างหมอพืชชุมชนและเจ้าหน้าที่

- หมอพืชชุมชนร่วมเป็นวิทยากรหรือเป็นพี่เลี้ยงถ่ายทอดความรู้กับเจ้าหน้าที่

2.3) ประชาสัมพันธ์ แนะนำหมอพืชชุมชน และสร้างความน่าเชื่อถือต่อเวทีมุขชุมชน และเครือข่ายด้านอารักขาพืช (ศจช./ศดปช./ศพก./อกม. ฯลฯ) กลุ่มเกษตรกร เกษตรกรผู้นำ หรือผู้นำชุมชน ฯลฯ เช่น

- จัดเวทีประชาคม/เวทีชุมชนระดับตำบล เพื่อแนะนำหมอพืชชุมชนให้เกษตรกรรู้จัก แนะนำรายชื่อหมอพืชชุมชน ให้เกษตรกรรู้จัก ว่ามีใครบ้าง อยู่หมู่บ้านใด สามารถติดต่อได้ที่ไหน

- ให้หมอพืชชุมชน นำเสนอประสบการณ์จริง เช่น การวินิจฉัยโรคพืชในพื้นที่หรือกรณีตัวอย่างที่ช่วยแก้ปัญหาได้

- ติดป้ายประชาสัมพันธ์ หรือโปสเตอร์ “ทำความรู้จักหมอพืชชุมชน” หรือ “ทำเนียบหมอพืชชุมชน” ไว้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด ศาลากลางหมู่บ้าน ศจช. และ ศพก. เป็นต้น

- สร้างการรับรู้ผ่านสื่อท้องถิ่น เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

2.4) บูรณาการบทบาทของหมอพืชชุมชนร่วมกับเครือข่ายด้านอารักขาพืชหรือกิจกรรมงานส่งเสริมการเกษตรอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น

- บูรณาการกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ตัวอย่างเช่น กำหนดให้หมอพืชชุมชนมีบทบาทในการวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้นของ ศจช. หรือร่วมเป็นวิทยากรสาธิตการวินิจฉัยอาการผิดปกติของพืช จัดทำฐานการเรียนรู้ด้านการวินิจฉัยและจัดการศัตรูพืช หรือจัดทำตารางเวรบริการคลินิกพืชชุมชน โดยหมอพืชชุมชนเข้าร่วมให้คำปรึกษากับเจ้าหน้าที่ ตลอดจนเชื่อมโยงการรายงานสถานการณ์ศัตรูพืชในชุมชน หรือใช้พื้นที่ ศพก. เป็นจุดนัดพบและประชาสัมพันธ์การบริการของหมอพืชชุมชน เป็นต้น

- การบูรณาการกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ตัวอย่างเช่น เป็นวิทยากรร่วม ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือการจัดคลินิกพืชเคลื่อนที่ จัดทำฐานการเรียนรู้ด้านอารักขาพืช ภายใน ศพก. ที่หมอพืชชุมชนช่วยดูแลร่วมกับเจ้าหน้าที่ ใช้พื้นที่ ศพก. เป็นจุดนัดพบ/แนะนำหมอพืชชุมชน/ให้บริการวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้นอย่างเป็นทางการ

ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานเกษตรจังหวัด วางแผน รวบรวมผลการดำเนินงาน และจัดทำรายงานผลส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรีทราบ ภายในวันที่ 1 สิงหาคม 2569 ทาง e-mail: arrakkha2567@gmail.com

งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดอบรม/ประชุม/สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เช่น หนังสือ/เอกสารทางวิชาการ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ราชการ/ติดตามงาน และอื่น ๆ ที่หน่วยงานพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม หรือบูรณาการงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่น เช่น งบประมาณจังหวัด หรืออื่น ๆ เป็นต้น

6.2.2.2 สนับสนุนการดำเนินงานคลินิกพืชสนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งให้กับบริการ คลินิกพืช เพื่อบริหารจัดการและพัฒนาการให้บริการคลินิกพืชอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการโดย

1) **สำนักงานเกษตรจังหวัด** สำนักงานเกษตรอำเภอ เปิดให้บริการคลินิกพืชตาม แนวทางการดำเนินงานคลินิกพืช และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายคลินิกพืชระดับจังหวัดในการตรวจวินิจฉัย อาการผิดปกติของพืชและให้คำแนะนำ ลงพื้นที่กำกับ ติดตาม ประสานงานและสนับสนุนองค์ความรู้/เทคโนโลยี หรือที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริการคลินิกพืชระดับอำเภอ และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการคลินิกพืชและ เครือข่ายทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และระดับชุมชน (หมอพืชชุมชน) ในพื้นที่ผ่านการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอด ความรู้ จัดทำสื่อ หรือช่องทางอื่น และสรุปผลการให้บริการวินิจฉัยอาการผิดปกติของพืชบันทึกในระบบคลินิกพืช ทุกครั้ง ผ่านระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (<https://report-ppsf.doae.go.th/> เลือก ระบบคลินิกพืช) โดยให้เกษตรกรทำการประเมินตามแบบประเมินการให้บริการคลินิกพืชตามที่กำหนดทุกครั้ง เพื่อให้กรมส่งเสริมการเกษตรสามารถติดตามผลการดำเนินงานและนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาคลินิกพืช ต่อไป หรือทำการพัฒนาและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่อารักขาพืชระดับอำเภอสามารถปฏิบัติงานในฐานะหมอพืชและ เปิดให้บริการคลินิกพืชตามแนวทางฯ ที่กำหนด โดยดำเนินการในรูปแบบที่จังหวัดสามารถดำเนินการได้และเกิด ประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินงานคลินิกพืช

แบบประเมินการให้บริการคลินิกพืช

ผลการดำเนินงานคลินิกพืช ปี 2568

งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดอบรม/ประชุม/สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เช่น หนังสือ/เอกสารทางวิชาการ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ราชการ/ติดตามงาน และอื่น ๆ ที่หน่วยงานพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม หรือบูรณาการงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่น เช่น งบประมาณจังหวัด หรืออื่น ๆ เป็นต้น

6.3 ติดตาม ประเมิน และรองรับการเผชิญเหตุสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช

6.4.1 สนับสนุนการวินิจฉัยและการจัดการศัตรูพืช (จังหวัดดำเนินการ)

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการติดตาม นิเทศการดำเนินงาน หรือจัดประชุมประเมิน สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช และวางแผนรับมือสถานการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงให้การสนับสนุน การดำเนินงานของพื้นที่ที่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดของโครงการได้ในทุกมิติ

งบประมาณ: เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางไปราชการ การจัดประชุม การจัดซื้อ/จัดหา วัสดุดำเนินงาน วัสดุจัดทำรายงาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

6.4.2 ประเมินผลความปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในผลผลิตการเกษตร (จังหวัด และอำเภอ เมืองสระบุรี เสาไห้ และอำเภอพระพุทธบาท ดำเนินการ)

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วม กิจกรรม ที่เป็นเกษตรกรจากกลุ่มต่อไปนี้

ก. เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรตามพระราชดำริ ในพืชมูลค่าสูง

ข. เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมแกร่งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ต้นแบบ ปรับตัวทันโลก ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม

ค. เกษตรกรที่มีความสนใจต้องการลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และมีความ ต้องการเข้าสู่การรับรองมาตรฐานความปลอดภัยในระดับต่าง ๆ หรือเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่การเกษตรรูปแบบ แปลงใหญ่ที่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอยู่ แต่หากไม่มีเป้าหมายเกษตรกรตามเงื่อนไขดังกล่าวให้พิจารณาจากเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่พบการระบาดของศัตรูพืช และมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในปริมาณมาก

ในกรณีเป็นเกษตรกรกลุ่ม ก และ/หรือเกษตรกรกลุ่ม ข ควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ เรื่อง การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย เพื่อเป็นการประเมินว่าหลังจากผ่านการอบรมแล้ว เกษตรกรมีการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีเป็นไปในทิศทางใด จากการประเมินพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ศัตรูพืช และการตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้างในผลผลิต จากนั้นสำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตร อำเภอ ดำเนินการ

1) สำนักงานเกษตรอำเภอประเมินพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร **หลัง**เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของเกษตรกรว่ามีความเสี่ยงต่อการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ศัตรูพืชผิดวิธีหรือไม่ถูกต้อง ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและความปลอดภัยของผลผลิตทาง การเกษตร

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรของ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ **ก่อนวันเกี่ยวผลผลิต** (ตรวจตัวอย่างละ 1 ครั้ง ก่อนวันเก็บเกี่ยว) โดยชนิดพืชที่นำมา ตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้างควรพิจารณาเลือก “พืชอาหาร” เช่น พืชผัก ผลไม้ เป็นต้น เพื่อตรวจสอบความ ปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตโดยเกษตรกร

3) สำนักงานเกษตรอำเภอรายงานการประเมินพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกร และสำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรของ เกษตรกร ผ่านระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย <https://report-ppsf.doae.go.th/> --> ระบบการเฝ้าระวังการใช้สารเคมีควบคุมศัตรูพืชเมื่อดำเนินการแต่ละกิจกรรมแล้วเสร็จ

หมายเหตุ: กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยดำเนินการจัดหาชุดตรวจวิเคราะห์สารตกค้างในผลผลิต การเกษตรให้สำนักงานเกษตรจังหวัด

งบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการประเมินผลความรู้เกษตรกร การสนับสนุนการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายสำหรับจัดซื้อ/จัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจวิเคราะห์สารเคมีทางการเกษตรตกค้าง ในผลผลิต ค่าใช้จ่ายสำหรับการปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

7. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม 2568 - เดือนกันยายน 2569

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ระบาดของศัตรูพืชเชิงรุก												
1.1 พัฒนาเกษตรกรผู้สำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช			●									
1.2 สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชและการแจ้งเตือน												
1.2.1 สนับสนุนการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในพื้นที่เสี่ยงที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ												
1.2.2 สำรวจศัตรูพืชและข้อมูลสภาพแวดล้อมในแปลงเพื่อการพัฒนาแอปพลิเคชัน DOAE PEST FORECAS												
1.3 ประเมินความหนาแน่นและลดผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของศัตรูพืช												
1.3.1 สุ่มสำรวจเพื่อประเมินความหนาแน่นของศัตรูพืชระดับพื้นที่ (ด้วยวิธีเร่งด่วน RRA)												
1.4 ตรวจประเมินแปลงส่งเสริมพันธุ์ดี (ธนาคารท่อนพันธุ์ชุมชน)												
1.4.1 ตรวจวิเคราะห์หาเชื้อสาเหตุโรคใบด่างมันสำปะหลัง												
1.4.2 สนับสนุนการสำรวจและจัดเก็บตัวอย่างนำส่งตรวจโรคใบด่างมันสำปะหลัง												
1.4.3 สนับสนุนการสำรวจและตรวจประเมินแปลงพันธุ์มันสำปะหลัง												
1.5 ควบคุม ป้องกัน และเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช												
1.5.1 ผลิตหัวเชื้อจุลินทรีย์ชั้นขยายสนับสนุนการจัดการศัตรูพืชในพื้นที่												
2. พัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช												
2.1 สนับสนุนการขับเคลื่อน ศตปข. สู่ Service Provider ดินปุ๋ยชุมชน												
2.1.1 ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศตปข.												
1) ประเมินศักยภาพของ ศตปข.												

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน										
	ปี 2568			ปี 2569							
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
2) จัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการประเมิน			←				→				
2.1.2 สนับสนุนการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ											
1) สนับสนุนชุด soil test kit เพื่อบริการตรวจวิเคราะห์ดินในแปลงเรียนรู้และพืชมูลค่าสูง		←		→							
2.3 สร้างความเข้มแข็งการดำเนินงานคลินิกพืช											
2.3.1 เพิ่มสมรรถนะของหมอพืชชุมชน							←				→
2.3.2 สนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งให้กับการบริการคลินิกพืช							←				→
4. ติดตาม ประเมิน และรองรับการเผชิญเหตุสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช											
4.1 สนับสนุนการวินิจฉัยและการจัดการศัตรูพืช	←										→
4.2 ประเมินผลความปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในผลผลิตการเกษตร			←								→

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (Output)

- 1) พื้นที่การเกษตรได้รับการเฝ้าระวังเชิงรุกและจัดการศัตรูพืชไม่น้อยกว่า 80 ไร่
- 2) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้การจัดการสุขภาพพืชไม่น้อยกว่า 179 ราย
- 3) เครือข่ายความรู้ การให้บริการด้านการจัดการสุขภาพพืช จำนวน 13 อำเภอ ได้รับการพัฒนา

9.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการเฝ้าระวังเชิงรุกและจัดการศัตรูพืช ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ไม่เกิดความเสียหายสิ้นเชิงจากศัตรูพืช
- 2) เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการสุขภาพพืชด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และสามารถลดความเสี่ยงหรือความเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืชได้

9.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : พื้นที่ดำเนินการเฝ้าระวังเชิงรุกและได้รับการจัดการศัตรูพืชไม่น้อยกว่า 80 ไร่

เชิงคุณภาพ : ร้อยละ 60 ของพื้นที่ดำเนินการไม่เกิดความเสียหายโดยสิ้นเชิงจากศัตรูพืช

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการเฝ้าระวังก่อนเกิดการระบาดของศัตรูพืชและการจัดการสุขภาพพืช ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม สามารถป้องกัน ควบคุม และลดความเสี่ยงหรือความเสียหายจากศัตรูพืชในพื้นที่การเกษตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพ

และปริมาณเพิ่มขึ้น ต้นทุนจากการใช้สารเคมีหรือการแก้ไขปัญหาหลังเกิดการระบาดของศัตรูพืชลดลง เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงขึ้น

10.2 เกิดเป็นเครือข่ายการให้บริการจัดการสุขภาพพืชในระดับชุมชนและพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการแจ้งเตือนสถานการณ์ศัตรูพืช การให้คำปรึกษา และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการสุขภาพพืชอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ลดความเสียหายจากการเข้าทำลายของศัตรูพืชได้อย่างทันท่วงที นำไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

กิจกรรม	ตัวชี้วัด	การติดตาม/ประเมินผล
การติดตามระหว่างการทำงาน		
1. เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชเชิงรุก	1. พัฒนาเกษตรกรผู้สำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช 49 แปลง 2. การสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืช 49 แปลง 3. ประเมินความหนาแน่นและการจัดการเพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของศัตรูพืช 13 อำเภอ 4. การผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในพื้นที่ 80 ไร่	1. ทดสอบความรู้ก่อน-หลังอบรม / แบบประเมินความพึงพอใจ / ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วม 2. ตรวจสอบข้อมูลในระบบ / รายงานประจำสัปดาห์ / ลงพื้นที่ตรวจสอบทุกสัปดาห์ 3. ตรวจสอบข้อมูลตามแบบรายงานและในระบบทุกเดือน/ ลงพื้นที่ตรวจสอบ 4. ตรวจสอบข้อมูลในระบบทุกสัปดาห์ / ประเมินคุณภาพชีวภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการช่วงการผลิตสูงสุด / ตรวจสอบแปลงใช้ชีวภัณฑ์จริงรายไตรมาส
2. พัฒนาเครือข่ายความรู้และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช	1. การพัฒนาเกษตรกรด้านอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยไม่น้อยกว่า 179 ราย 2. การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตรด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย ไม่น้อยกว่า 13 กลุ่ม 3. การสร้างความเข้มแข็งให้กับการบริการคลินิกพืช	1. ทดสอบความรู้ก่อน-หลังอบรม / แบบประเมินความพึงพอใจ / ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วม 2. ติดตามในพื้นที่รายเดือน / ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้รับบริการ 3. ตรวจสอบข้อมูลในระบบ/ติดตามในพื้นที่รายเดือน / ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้รับบริการ / สรุปรายงานผลการดำเนินงาน ณ สิ้นปีงบประมาณ
การประเมินผลหลังดำเนินกิจกรรม		
1. ประสิทธิภาพการควบคุมศัตรูพืช	1. พื้นที่ดำเนินการเฝ้าระวังเชิงรุกและได้รับบริการจัดการศัตรูพืชไม่น้อยกว่า 80 ไร่ 2. ร้อยละ 60 ของพื้นที่ดำเนินการไม่เกิดความเสียหายโดยสิ้นเชิงจากศัตรูพืช	1. เปรียบเทียบอัตราการระบาดก่อน-หลังดำเนินการ / วิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานรายสัปดาห์

กิจกรรม	ตัวชี้วัด	การติดตาม/ประเมินผล
2. คุณภาพของชีวภัณฑ์	1. ชีวภัณฑ์ที่ กอป./ศทอ./จังหวัด/ศจช. ผลิตมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	1. การตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ / รายงานผลคุณภาพ
3. ความรู้และทักษะของเกษตรกร	1. เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ ด้านการอารักขาพืชหรือการจัดการดิน ปุ๋ยเพิ่มขึ้น	1. เปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ ก่อน-หลังการอบรม
4. ความพึงพอใจของเกษตรกร	1. เกษตรกรผู้รับบริการ (ศจช./ศตปช./ คลินิกพืช) มีความพึงพอใจต่อการได้รับ บริการไม่น้อยกว่าระดับมาก	1. สรุปรายข้อมูลจากแบบสอบถาม ความพึงพอใจ

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มอารักขาพืชสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

12.1 ว่าที่ ร.ต. พิรัช สุทธิโยค
ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช
โทรศัพท์ 08-5058-4999
E-mail: arrakkha2567@gmail.com

12.2 นางพชร แสงสว่าง
ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
โทรศัพท์ 08-9526-2020
E-mail: arrakkha2567@gmail.com

12.3 นายนิวัฒน์ เพ็งพูล
ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
โทรศัพท์ 08-7803-1156
E-mail: arrakkha2567@gmail.com

12.4 นางสาวจรรย์ยา สุคนธากร
ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
โทรศัพท์ 08-9057-4627
E-mail: arrakkha2567@gmail.com

12.5 นายพุทธิพร ชัยวิรัตน์
ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
โทรศัพท์ 08-5704-5157